

CANCIONÁRIO CATALÃO
de Stella Leonardos
São Paulo, Edit. Montfort.

En dues oportunitats hem parlat en aquestes pàgines de la poetessa brasilera Stella Leonardos en relació amb la poesia catalana: amb motiu de l'aparició del llibre *Poemas Escolhidos de Félix Cucurull* i en ésser publicada la *Antologia de Poesia Catalã Contemporânea*, edicions bilingües catalano-portugueses. En ambdós casos Stella Leonardos havia tingut cura de la traducció al portuguès dels poemes catalans, i a través de les traduccions havíem pogut evaluar l'alta qualitat de la sensibilitat lírica d'aquesta amiga de Catalunya.

Ara ens ha arribat un nou llibre en el qual trobem altra volta unit el nom de Stella Leonardos amb la lírica catalana: *Cancionário Catalão*. Aquesta vegada, però, ens ofereix un intressantíssim treball de creació que, en assaborir-lo se'ns fa palesa l'extraordinària erudició de l'autora en aquesta branca de la literatura catalana. En efecte: la cinquantena de poemes aplegats en aquest llibre han nascut de l'estudi de la història de la literatura catalana, estudi centrat a l'època medieval, la qual cosa li ha permès de reeixir plenament en un intent prou insòlit —per la seva originalitat en ésser portat a terme en una llengua altra que la catalana i, encara, per una poetessa no catalana— com ho és voler recrear “*diretamente dos mananciais da grande e desconhecida literatura da Catalunha, a alma e ambiência de seu povo àquelles tempos épico-líricos*”, tal com assenyala Stella Leonardos en una nota preliminar.

Inspirada per les cançons dels trobadors de l'Edat Mitjana, sense desatendre la rica font del cançoner popular, la poetessa brasilera ha anat bastint els seus poemes tot intercalant-los, en la majoria dels casos, aquells fragments originals que en són causa i deu inspiradora, amorosament traduïts al portuguès, de manera que el producte final d'aquesta fusió fecunda dels versos antics amb els versos creats per la nostra poetessa assoleix una qualitat lírica d'una bellesa i d'un encant únics.

No ha estat intenció de l'autora imitar les formes, les rimes i la mètrica emprades pels trobadors, segons ella mateixa confessa, per tal com hauria hagut d'utilitzar el portuguès arcaic, la qual cosa hauria significat alçar una barrera més entre el poema i el lector actual, car considera que bé prou li caldrà vèncer la resistència que li oposaran aquells noms o bé aquelles expressions traduïts del català o del provençal.

Aquest recull acredita el talent d'aquesta excelsa poetessa brasilera i una vegada més els catalans haurem de ser-li deutors per l'esforç que representa la seva obra i per la intenció de difondre dins l'àmbit de llengua portuguesa la riquesa de la nostra poesia medieval.

Els poemes venen seguits d'una sèrie de notes que expliquen els significats dels noms o de les frases que poden resultar obscurs per al lector no coneixedor de la literatura catalana. Així mateix ha compilat dades biogràfiques d'aquells autors que li han fornit el material inspirador, per tal de donar una idea de l'època en què visqueren.

La tapa ha estat il·lustrada amb la reproducció d'una miniatura del “*Liber Feudorum Maior*” que representa el Rei Alfons I en el moment de rebre el jurament de fidelitat dels nobles de Perpinyà l'any 1172, en prendre possessió del comtat del Rosselló. Alhora, el lector podrà conèixer Stella Leonardos mercès a un retrat de Luiz Ricardo.

El llibre, l'ha dedicat al “mestre Francisco Domingo da Catalunha e do Brasil” i també a les “*senhoras da Comunidade Catalã de São Paulo —minhas amigas—*”, i ha estat editat pel bon patriota Josep Montfort.

— Jordi Arbonès

"Ressorgiment" N° 668
març 1972